

MALACOLOGISCHE ERVARINGEN IN EN OM HUIS

In vroeger jaren, tot kort na 1940, heeft er voor ons huis aan de Ramplaan te Haarlem, toentertijd nog Overveen, een fraaie sloot gelegen met artistieke houten boogbruggetjes er over. De sloot is reeds lang gedempt en tot voortuinen getransformeerd, maar zijn vroeger bestaan is nog best te merken aan de vochtigheid onder de huizen.

De donkere vochtige ruimte onder de vloeren is een ideaal woonoord voor slakken. Elke morgen vinden we overal op de vloeren lange, glinsterende slijmsporen van nachtelijke uitstapjes. Slakken zelf hadden we nooit gezien. Slakkendood werd uitgestrooid, maar daar bleven de slakken wijselijk af. Tenslotte hebben we een corvée-dienst ingesteld met de afspraak, dat degeen, die het ongeluk had 's nachts voor vier uur wakker te worden op slakkenjacht zou gaan. Meestal was ik zelf de kandidaat voor de nachtelijke expedities, maar de resultaten waren gunstig, enige tientallen slakken werden gevangen, exemplaren tot 10 cm lang. Het bleek, zoals verwacht, Limax flavus te zijn. Deze soort voedt zich voornamelijk met schimmels, zodat slakkendood geen aantrekkelijk voedsel is.

Op 30 november 1963 moest ik voor een kleine reparatie onder de keukenvloer zijn. Ik maakte van deze gelegenheid gebruik om eens een grootscheepse slakkenjacht te houden en gewapend met zaklantaarn en een grote glazen pot schoof ik onder de vloer door. Berst vond ik niets, maar al spoedig bleek, dat de slakken ongeveer de kleur van de balken en planken hadden, waartegen ze bijzonder slecht te zien waren. De buit was groot, vele tientallen grote en kleine exemplaren van Limax flavus verdwenen in de pot, waarin ze actief begonnen rond te kruipen. De slakken bleken vrij variabel van kleur, van de typische gelige kleur met een lichtbruine, zwakke vlek-tekentekening, enigszins tot banden gerangschikt, maar ook exemplaren, waarbij de vlekken donkerder en grijzer waren en bijna aaneensloten, waardoor het dier donkergrijs werd en sterker gebandeerd was. 's Middags was er vergadering van de Vereniging, waar de heer Aten zich over een meegenomen deel ontfermde. Het zou mogelijk zijn, dat de donker-gebandeerde exemplaren tot Limax maximus konden behoren, maar dr. van Regteren Altena stelde vast dat het inderdaad allemaal Limax flavus was, maar met bijzonder donkere exemplaren. Limax flavus bleek niet de enige soort te zijn, er werden ook een tiental exemplaren van Deroceras reticulatum gevangen. Een merkwaardigheid was, dat Limax flavus als hospes voor een klein, wit mijtje fungeerde, dat bij tientallen over de slakken heen en weer rende. De slakken schenen geen last van deze mijten te hebben. Op elke slak krioelde het van die mijtjes. Bij Deroceras reticulatum vond ik de mijtjes niet.

Het is wonderlijk, door wat voor nauwe spleetjes de naaktslakken moeten kunnen kruipen. In de keuken kwamen zij vooral uit een bepaalde hoek onder de vloer vandaan, te oordelen naar de slijmsporen. Toen ik onder de vloer was, zag ik dat de kier nauwelijks meer dan een millimeter breed was. Daar komen slakken van 8 cm lengte doorheen, met mijt erbij.

Ik was echter zeer verbaasd, dat ik onder de vloer ook ongeveer tien exemplaren van Oxychilus draparnaudi vond, tot volwassen exemplaren toe. De dieren waren ook nogal variabel in kleur, van blauwzwart tot lichtgrijsblauw met een bruinige tint. Ook vond ik een paar exemplaren van Cochlicopa lubrica en een leeg, doch vers horentje van Succinea putris of sarsi.

De malacologische fauna onder mijn huis komt vrijwel niet met die van de voor- en achtertuin overeen. Van de vier soorten heb ik alleen Deroceras reticulatum en Cochlicopa lubrica in de tuin gevonden, van de laatste slechts enkele lege horentjes. Zowel in de voor als achtertuin leeft Helix aspersa in grote aantallen. Deze worden veel door de merels gegeten, die in de omgeving veel voorkomen. De merels blijken de slakken alleen 's morgens vroeg te consumeren. Ze doen dat uitsluitend onder een uitgebreide Cornoelje, die in de achtertuin tegen een schutting staat en waar oude bakstenen liggen. Niet alleen de Helix uit mijn tuin, maar ook die uit naburige tuinen blijken daar geconsumeerd te worden. De voortuin is verder arm aan soorten; buiten Helix heb ik er alleen Deroceras reticulatum kunnen vinden en één maal Arion

rufus. De achtertuin, die veel meer gevarieerd is met borders, muurtjes, schutting, heesters, prieel en schuur is veel rijker aan soorten. Een inventarisatie leverde over 1962 de volgende soorten op: Helix aspersa, zeer algemeen, Zonitoides nitidus, enkele exemplaren, Trichia hispida, niet zeldzaam, Carychium minimum, zeldzaam, Cochlicopa lubrica, enkele exemplaren, dood, Vallonia pulchella, enkele exemplaren, dood, Arion rufus, niet algemeen, Arion hortensis, enkele maal, Deroceras reticulatum, algemeen, Deroceras laeve, weinig, Arianta arbustorum, niet zeldzaam, Cepaea nemoralis, enkele exemplaren.

G. Spaink.